יותקנתא לתקנתא לא עבדינן ותיפוק ליה ⁰

דהוה ליה רועה יואמר רב יהודה ימתם

רועה פסול לא קשיא יהא דידיה הא דעלמא

דאי לא תימא הכי אנן חיותא לרועה היכי

מסרינז והא כתיב ילפני עור לא תתז מכשול

אלא יחוקה אין אדם חומא ולא לו: זה ישבע

שאין לו בה פחות מחציה [וכו']: על דאית

ליה משתבע או על דלית ליה משתבע אמר

רב הונא ידאמר שבועה שיש לי בה ואין

לי בה פחות מחציה ונימא שבועה שכולה

שלי ומי יהביגן ליה כולה וגימא שבועה

שחציה שלי מרע ליה לדיבוריה השתא גמי

מרע ליה לדיבוריה דאמר כולה שלי

ולדבריכם שבועה שיש לי בה ואין לי בה

פחות מחציה וכי מאחר שזה תפום ועומד

וזה תפום ועומד שבועה זו למה מאמר ר'

יוחנן שבועה זו תקנת חכמים היא שלא יהא

כל אחד ואחד הולך ותוקף בטליתו של

חבירו ואומר שלי הוא ונימא מיגו דחשיד

אממונא חשיד נמי אשבועתא ילא אמרינן

מיגו דחשיד אממונא חשיד אשבועתא דאי

לא תימא הכי האי דאמר רחמנא מודה מקצת

המענה ישבע נימא מיגו דחשיד אממונא

חשיד אשבועתא התם אשתמומי קא

משתמים ליה סכררבה תדע סדאמר רב אידי

בר אבין אמר רב חסדא הכופר במלוה כשר

לעדות בפקדון פסול לעדות אלא הא

דתני רמי בר חמא ארבעה שומרין צריכין

כפירה במקצת והודאה במקצת שומר חגם

והשואל נושא שכר והשוכר נימא מיגו

רחשיר אממונא חשיר אשבועתא התם נמי

אשתמוםי קא משתמים סבר משכחנא לגנב

ותפיסנא ליה א"נ משכחנא ליה באגם

ומייתינא ליה אי הכי הכופר בפקדון אמאי

פסול לעדות נימא אשתמומי קא משתמים

סבר עד דבחשנא ומשכחנא ליה ייכי אמרינן

הכופר בפקדון פסול לעדות כגון דאתו סהדי

ואסהידו ביה דההיא שעתא איתיה לפקדון

בביתיה והוה ידע א"ג דהוה נקים ליה

בידיה אלא הא ידאמר רב הונא משביעין

אותו שבועה שאינה ברשותו נימא מיגו

דחשיד אממונא חשיד אשבועתא התם

נמי מורה ואמר דמי קא יהבנא ליה

אמר ליה רב אחא מדיפתי לרבינא והא קא עבר על לאו ידלא תחמוד ילא

תחמוד לאינשי ייבלא דמי משמע להו

ואלא

ב) [סנהדרין כה:], ג) [קידושין סג: שכועות

נקירושין טג. שפועות מב: ערכין כג.], ד) לעיל ג., ה) [לעיל ג. וש"נ], ו) [לעיל

ל. ב"ה הה: שבועות מ:ז.

תוספות סנהדריו כה: ד"ה

מעיקרא], י) [ע״א], כ) [דף ג.], ט [שמות כג], מ) [ע״א

ל"ה שכנגדון,

לקמן לח. ב"ק קו.], לקמן לד:, ט) [ע'

בג א ב מיי' פ"י מהל' עדות הל' ד סמג לאוין ריד טוש"ע ח"מ סי [רב אלפס סנהדרין פ"ג דף רסא]: כד ג טוא"י דר קלח סעיף א:

ס"ג וע"ש ודהיינו אם מבירו]: :ד ה טוש"ע שם ס"ל:

בו ו שם נהג״ה:

רבינו חננאל עבדינז. ש״מ דאפילו . היכא דליכא דררא דממונא

בינייהו היה לך בידי ופרעתיך b) מחייב רב נחמן שבועת היסת. הא רב יהודה סתם דאמר רועה פסול ברועה בהמות שלו משום דמרעה אותן בשדות בני אדם אבל בשדות בני אדם אבל רועה בהמות אחרים חזקה אין אדם חוטא ולא לו. ואע"ג דאמר ר' זירא אי איתא לדר׳ חייא קמייתא לית לן למימר דדחאי לגמרי דהא אשכחן כי האי גוונא בתחלת פ׳ המדיר את אשתו שאמרו ואם איתא לדרב הונא אמר רב דאמר יכולה אשה שתאמר לבעלה איני ניזונת ואיני עושה וכר׳ שמראיז הדברים שדחאה. וכבר מצינו בפ׳ שני דייני וכבו כוב כו בכי סבי ויבי גזילות והיל' כרב הונא אמר רב דאמר יכולה ואיני עושה שמעינן מיניה רכי האי גוונא אינה נדחת הילכך הלכתא כרי חייא בקמייתא: פיסקא זה ישבע שאין לו בה פחות מחציה וכו׳. אוקימנא באומר כולה שלי ולדבריכם דלא יהביתו לי כולה שבועה שיש לי בה ואין לי בה פחות מחציה. אמר ר' יוחנן שבועה זו תקנת חכמים היא שלא יהא כל אחד תופס בטלית חבירו ואומר שלי הוא. ואסקי׳ לא אמרי׳ מגו רחשיד אממונא חשיד נמי אשכועתא והאי דאמר הכופר בפקדון פסול לעדות שנינן בדאיכא סהדי דההיא שעתא דכפר אי הוה ידע היכא איתיה ברשותיה. הא דאמר שבועה שאינה ברשותו בתחלת פ' המפקיד.

א) ור"ל דאפי׳ בטוען אין לך בידי ג"כ חייב היסת וכל"ק לרב נחמן בשבועות מ'. ב) נראה דל"ל הוה נקיט ליה

בידיה או הוה ידע וכו׳.

ותקנתא לתקנתא. וממוך שאינו יכול לישבע משלם לא שייך הכא כדפרישים יעל דאית דיה משתבע בו'. ואע"ג דעל דעת ב"ד משביעין אותו מ"מ לא הו"ל לתקן שבועה בלשון דלא

> נוס פריך דלא חיישי לשבועת שוא: בולה שלי ולדבריכם בו'. אף על גב דקאמר כולה שלי לא

משתבע שחליה שלו שמרע לדיבוריה: דחשיד אממונא לא חשיד אשבועתא.

דהיינו טעמא משום דשבועה חמורה כדאיתא ביומא (דף פו.) ובשבועות (דף למ.) שהעולם נודעוע על לא תשא וא"ת א"כ אמאי גזלן פסול לשבועה דאמר שכנגדו נשבע ונוטל וי"ל דגזלן לא פסול לשבועה אלא מדרבנן ולעדות הוא דפסול מדאורייתא משום אל תשת רשע עד וי"מ בשם ה"ר יהודה חסיד הא דחשיד אממונא כשר לשבועה משום דשמה ע"י שבועה יפרוש מגזל אבל גזלן ודאי כמו שמממון אינו פורש ה״ה משבועה ולא קשה מהחוא רעיא דאסהידו ביה דאכל (4) מינייהו אמאי פסול דבהנך תרי דאכל לריך לשלם ומהשאר יפרוש על ידי שבועה דמה שהוא משלם על ידי עדים אין זה השבה מעליא דעל כרחו משלם והיינו טעמא דכופר בפקדון פסול לעדות:

ההיא שעתא דאיתיה בביתיה. ל"ג דחשתבע דחי חיכח סהדי דנשבע לשקר במלוה נמי פסול וכן משמע בהגוול קמא (ב"ק דף קו:) דמיירי בלא שבועה: בלא דמי משמע להו. וא"ת תיפוק ליה מלא תגזול וי"ל לעבור עליו בשני לחוין וא"ת והא כי יהיב דמי נמי חמסן הוה כדמוכח שלהי הכונס (שם דף סב. ושם) וחמסן פסול לעדות כדכתיב אל תשת ידך עם רשע להיות עד חמס והפסול לעדות פסול לשבועה דכל הנהו דחשיב בפסולי עדות בפרק וא בוזי, בפרק דף כה: ושם) פוסל להו לשבועה בפרק דף כה: ושם) פוסל להו לשבועה בפרק וו"ל בפסולי עדות בפרק זה בורר (סנהדרין כל הנשבעין (שבועות דף מה.) וי" דחמסן לא פסול לעדות אלא מדרבנן מדתני בפרק זה בורר הוסיפו עליהם החמסנין ולא פריך חמסן דאורייתא הוא כדפריך אגזלן וחמסן דקרא דלא יהיב דמי ושלהי הגחל (ב"ק דף קיט.) דמייתי קרא דמחמס בני יהודה אפי׳ אי יהיב דמי אסמכתא בעלמא הוא ואע"ג דהוסיפו עליהם החמסנין לפסול לעדות וה״ה שפסול לשבועה היינו חמסן שחלוף לחטוף ליד בידיעת הבעלים אבל כניד הכא לא חליף אלא מעלים חמסנותו ואמר שנאבדה לו לא פסיל:

וסקנסא. דכשכנגדו ישבע ויטול דהויא נמי תקנתא דמן התורה מי שעליו לשלם הוא ישבע ויפטר מן המשלומין ואין נשבע ונוטל מן התורה ואותן המנויין בשבועות (דף מד:) תקנת חכמים הן ולשבועה משחמע שחליה שלו: לבימא שבועה שבולה שלי. לרבנן דבן דאורייתא עבוד רבנן חקנחא אבל חקנתא לחקנחא לא עבדינן:

וסיפוה ליה דהוה ליה רועה. אדאביי קא מתמה דקשיא ליהי והא גולן הוא ותיפוק ליה דבלאו הך גזילה פסול לשבועה: דאמר רב יהודה סחם רועה. אפילו לא הועד עליו שגול: פסול. לעדות דסתמיה גולן הוא שמרעה בהמותיו בשדות של אחרים: דידיה. רועה בהמות שלו פסול דבשביל הנאתו רועה אותן בשדות אחרות אבל רועה בהמות העיר בשכר בשביל הנאת אחרים אינו חוטא להרעות עד שיגיע למרעה המופקר לכל: דאי לא מימא הכי. דלא אמרינן על רועה בהמות דעלמא שהוא גזלן אנן חיותא לרועה היכי מסרינן: על דחית ליה משתבע חו על דלים ליה משתבע. הבא לישבע וליטול חליה לריך הוא לישבע שיש לו בה חליה או לישבע שאין לו בה פחות מחליה שמא אין לו בה כלום וכי משתבע שחין לו בה פחות מחליה באמת הוא נשבע שהרי אין לו כלום דבשלמה אם היה לו בה שליש או רביע והוא נשבע שאין לו בה פחות מחליה נשבע בשקר שהרי יש לו בה שליש שהוא פחות מחליה ואין לו בה חליה אבל כשאין לו בה כלום נשבע הוח בחמת: שבועה שיש לי בה. ואם תאמרו שמא שליש או רביע שבועה שאין לי חלק בה פחות מחליה: מי יהבינן ליה כולה. הרי חבירו תופס בה ואם ישביעוהו על כולה הרי לעז לב"ד מאחר שכולה שלו והם אמרו יחלוקו: מרע ליה לדיבוריה. דאמר ברישא כולה שלי והשתא אמר בהדיא חליה שלי: דחמר כולה שלי. תירוצא הוא: ולדבריכם. שאין אתם מאמינים לי בכולה שבועה שיש לי בה ואין לי בה פחות מחליה: ונימה מגו דחשיד אממונא השיד כו'. אדרבי יוחנן פריך דאמר חשדוהו רבנן שמא ילך ותוקף בטליתו של חבירו ואומר שלי הוא הם חשוד הוא בכך חשוד הוא נמי לישבע: לא אמרינן כו'. דחמיר הוא לאינשי איסור שבועה מאיסור גזילה: אשתמוטי משתמיט ליה. ולא חשיד אממונא: כדרבה. דאמר לעילם מפני מה אמרה תורה כו': מדע. דלאו בגזלן חשדינן ליה אלא

באשתמוטי בעלמא: דאמר רב אידי

בר אבין הכופר במלוה. שבאו עדים

והחזיקוהו בכפרן שהעידוהו שהוא

חייב לו: כשר לעדות. אלמא לאו

תורה אור השלם ו לא תְקַלֵּל חֵרֵשׁ וְלִפְּנֵי עַוֵּר לא תָתַּן מִכְשׁל וְיָרֵאתָ מַאֱלֹהֶיךְ אֲנִי יִיָּ:

ויקרא יט יד . 2 לא תחמד בית רעה לא תַּחְמֹד אַשֶּׁת רֵעֶּךְּ וְעַבְּדּוֹ וַאֲמְתוֹ וְשׁוֹרוֹ וַחֲמֹרוֹ וְכֹל אֲשֶׁר לְרֵעֶךְ: וַחֲמֹרוֹ וְכֹל אֲשֶׁר לְרֵעֶךָּ: שמות כיג

הנהות הב"ח (h) תום' ד"ה דחשיד וכו' פסול:

מוסף רש"י

ותקנתא לתקנתא לא עבדינן. שנועה עלמה של היסת תהנתא היא. ותקנתא שיהא תובע נשבע ונוטל, לתקנתא היסת שבועה שלא באה עליו התובע ויפסיד עבדינן בלא שום שבועה (שבועות מא.). סתם רועה. דאכמי לא חזינן דעיילו בהמומיו **אמכות** (סנהדריו בשדות בה:). אין אדם חוטא ולא לו. נדנר שחינו נהנה ממנו (קדושין סג:) להרויח בשביל אחר לא יחטא (ערכין כג.). **הכופר** במלוה. בין על כולה בין על מקלת, ובאו עדים והעידוהו עד שלא נשבע, כשר לעדות. ולא אמרינן גזלן הוא והתורה אמרה אל תשת רשע עד, דכיון דמלוה תשת רשע עד, זכיון להולאה ניתנה, דלמא לריך ברות לי להוליאה וסבר עד דהוה לי זוזי ופרענא ליה ואי מודינא ליה השתח יתבעני מיד ליט השמתו יתוכעני מיד (לעיל ד.) **ורולה לדחותו עד** שתשיג ידו (ב"ק קה:) ולא אמרן חשיד אממונא הוא. אלא אשתמוטי קמשתמיט ליה (שבועות מ:). בפקדון. הכופר נפקדון אפילו הכופר בפקדון אפילו על מקצח ובאו עדים והעידוהו, פסול לעדות. דמאי הוה ליה גבי פקדון לאשתמוטי נפשיה (דעיד ד.) ואפילו לא נשבע, דמשעה דכפר אחשיד ליה ליה עד דמשכח ליה, נקיט ליה (לעיל ד.) ומפסיל אע"ג דלה השתבע, דהי באשתבע מה לי מה לי פקדון (ב"ק קו.). כפירה במקצת והודאה במקצת. ראה רש"י ומוסף

רש"י לעיל עמוד א.

דעתיה למגוליה דנימא אל תשת עד חמס[©] אלא לאשתמוטי עביד: **בפקדון פסול לעדות.** דמאי אשתמוטי איכא הרי לא ניתן להוצאה ובעין הוא ואם אבד יטעון שאבד ויפטר: ולימה מיגו דחשיד הממולה. דההוה דאמר לה היו דברים מעולם כופר בפקדון הוה וליכה למימר משתמיט: חשיד נמי השבועה דידה. דבשלמת אשבועת שומרין דההוא דקטעין נאנסה דחייביה רחמנא שבועה איכא למימר דלא חשיד אממונא אלא שמא פשע בשמירתה וחייב לשלם אונסיה וסבר עד דהוי לי זוזי ופרענא ליה אלא ההיא דכפירה הא ודאי כופר בפקדון הוא ומשקר והיכי משבעינן ליה עלה: **הסם נמי אשממוטי משממיט.** שאבדה ממנו וסבר משכחנא לגנב כוי: **אי הכי**. בפקדון איכא למימר משתמיט: **דבחשל**א. אחפש: ה"ג דההיא שעתא הוה גביה ולא גרם ההיא שעתא דאשתבע: דאמר רב הונא. לקמן בהמפקיד גבי שילם ולא רצה לישבע אמר רב הונא אם בא לשלם משביעין אותו שבועה שאינה ברשותו חיישינן שמא עיניו נתן בה: החם. לא חשיד אממונא דמורי היתירא למימר דמי בעינא למיתב: הא הא עבר בלא החמוד. מה לי חשוד על לא תחמוד מה לי חשוד על לא תגזול נימא מיגו דחשיד עליה חשיד אשבועתא: